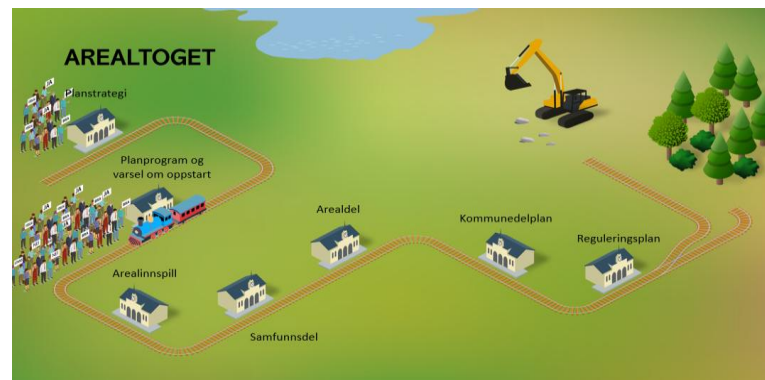

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV

AREALTOGET

- kommunal arealplanlegging fra stasjon til stasjon

Gunvar Mikkelsen

koordinator i FNF Hordaland

gunvar.mikkelsen@fnf-nett.no

Forum for natur og friluftsliv (FNF)

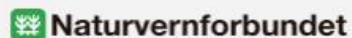
- Regionvise samarbeidsnettverk
- Eies av de 5 største natur- og friluftslivsorganisasjonene
- Finansieres av Miljødirektoratet og fylkeskommunene
- **FNF Hordaland** ble etablert i 2001 og har nå 15 tilsluttede organisasjoner

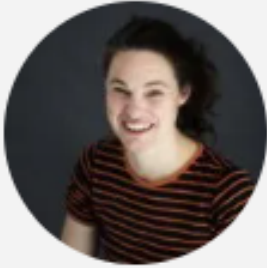
Formålet er å styrke de tilsluttede organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene

www.fnf-nett.no

EIERORGANISASJONER

KRISTIN SOLBERG FREDHEIM

Fylkeskoordinator Vestfold

kristin.fredheim@fnf-nett.no

48292616

MARIA RUNDHAUGEN TESAKER

Koordinator

maria.tesaker@fnf-nett.no

90 65 16 61

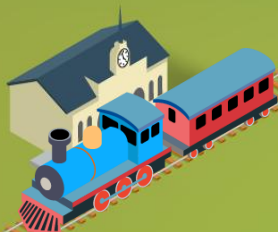

AREALTOGET

Planstrategi

Planprogram og
varsel om oppstart

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

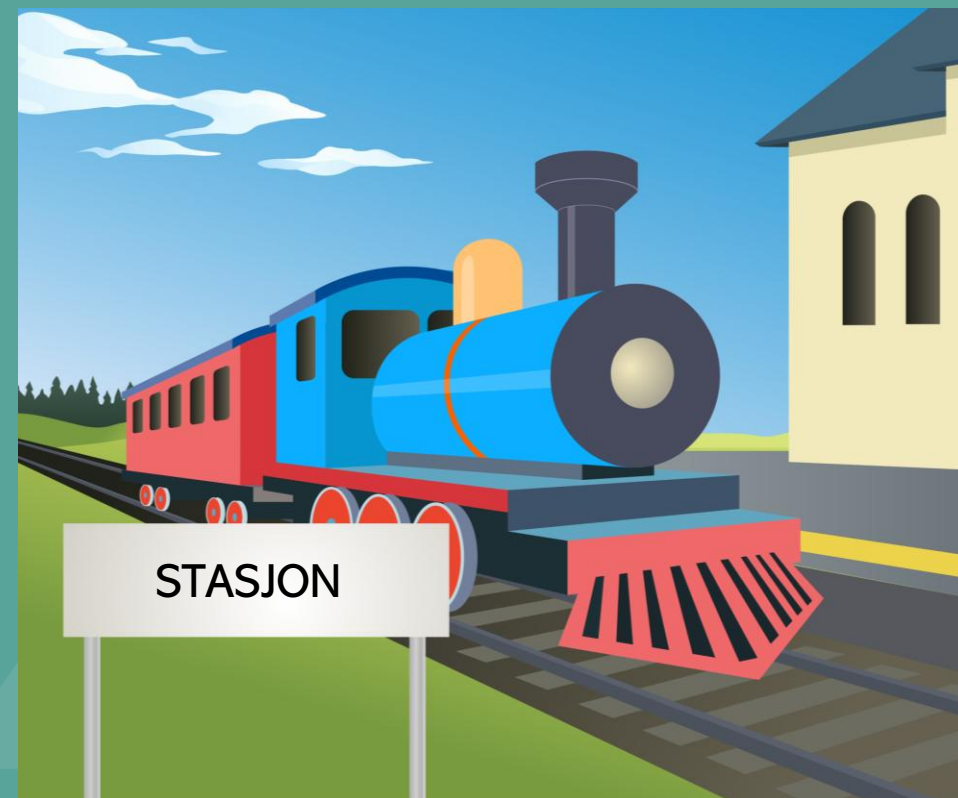
Kommunedelplan

Reguleringsplan

AREALTOGET

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Planstrategi

Planprogram

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

Kommunedelplan

Reguleringsplan

PLANSTRATEGI

TRONDHEIM KOMMUNE

Saugsborg kommune

Hordaland kommune

Lervik kommune

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Planstrategi

Planprogram

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

Kommunedelplan

Reguleringsplan

PLANPROGRAM OG VARSEL OM OPPSTART AV KOMMUNEPLANEN

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

BESTEMMELSENE

Arealnøytralitet

Prinsippet om arealnøytralitet gjelder hele kommunen. Med arealnøytralitet menes å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd, fremfor å bygge ned landbruksarealer og natur.

[\(Ref. KPA § 16.6 Nordre Follo kommune\)](#)

Strandsonen

Tiltak skal ikke være til hinder for allmennhetens bruk og/eller ferdsel, eller være dominerende i landskapet, verken sett fra sjø eller land. Tiltaket må ikke få silhuettvirkning eller skade naturmangfoldet. [\(Ref. KPA § 2.1.4 Tønsberg kommune\)](#)

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Planstrategi

Planprogram

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

Kommunedelplan

Reguleringsplan

AREALINNSPILL

Vi kan gjøre som utbyggerne, sende inn arealinnspill for ivaretagelse av naturområder!

Bruke virkemidlene i Plan- og bygningsloven

- Arealformål med bestemmelser
- Henynssoner med retningslinjer

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Planstrategi

Planprogram

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

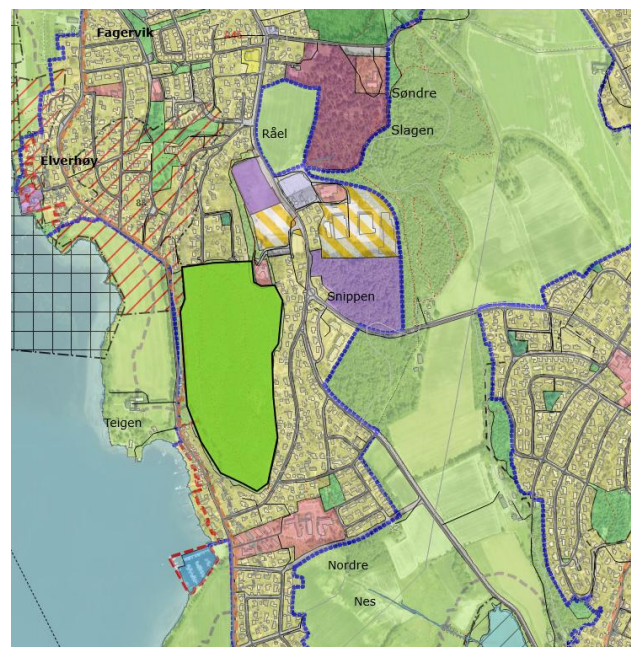

Kommunedelplan

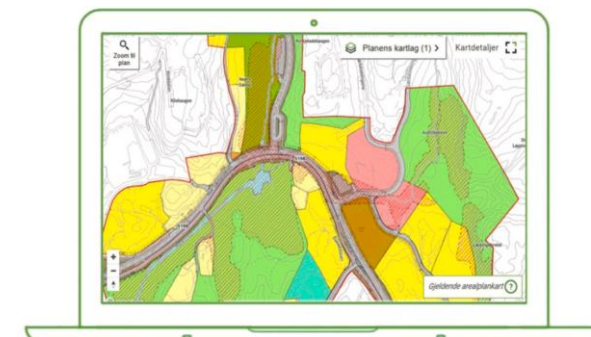

Reguleringsplan

Gi innspill til plankartet

Kartet er hentet fra Naturbase og viser registrert forekomst av ålegress.

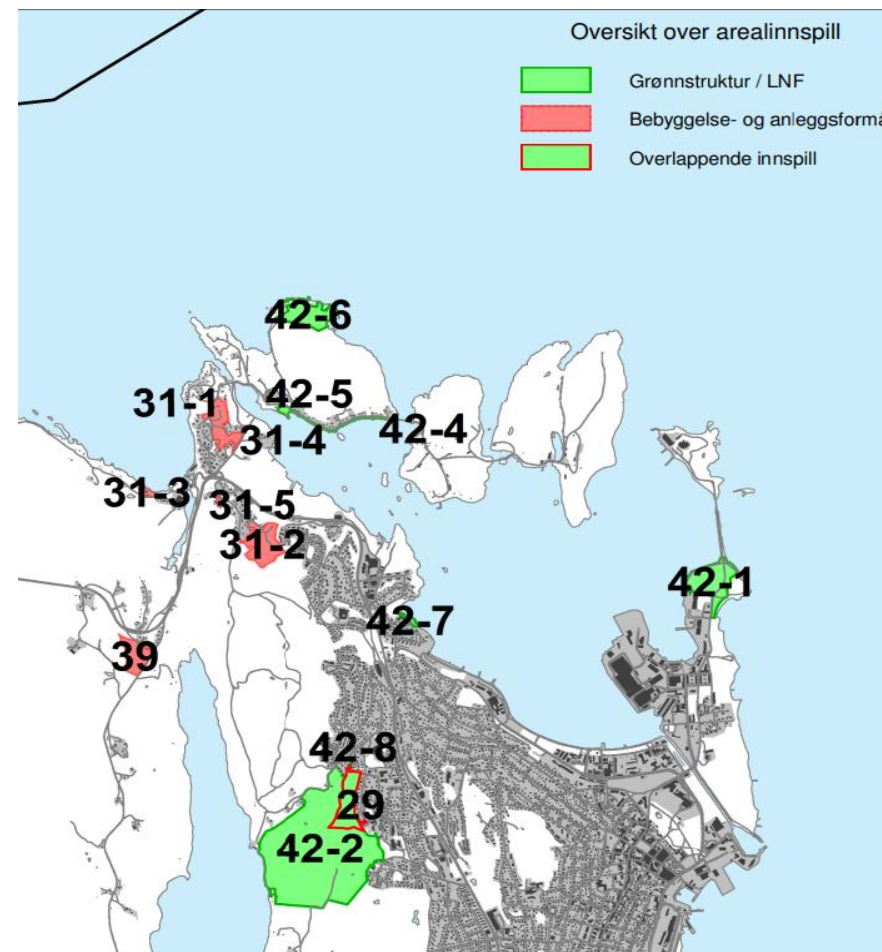
Eksempler fra Tønsberg kommune

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Gi innspill til plankartet

Eksempel fra Horten kommune

DU KAN PÅVERKE KORLEIS BJØRNAFJORDEN SKAL SJÅ UT!

No startar arbeidet med kommuneplanen sin arealdel, med austsida av kommunen i fokus. Kvar gong du ser eller høyrer forkortinga KPA frå i dag og fram til sommaren 2027, handlar det om korleis vi skal bruke arealet vårt i Bjørnafjorden kommune i perioden 2027-2038. Denne planprosessen påverkar alle bjørnafjordingar, derfor vil vi høyre kva du meiner!

To parallelle prosessar

Planfolka i kommunen skal jobbe med KPA (kommuneplanen sin arealdel), fram til Bjørnafjorden kommunestyre gjer endeleg vedtak sommaren 2027. [Her finn du tidslinja for planarbeidet.](#)

KPA-arbeidet er så omfattande at lova krev at vi først utarbeider eit planprogram. Det vil i praksis seie ein plan for korleis vi skal lage planen. Det kan høyrast kronglete ut, men det må til. Viss vi berre begynner i ein tilfeldig ende kan vi hamne kvar som helst.

- **planprogrammet** låg ute til gjennomsyn i seks veker, med frist 31. oktober 2025.
- vi har opna for **innspel om ny arealbruk**. Innspelskjemaet er ope i fem månader, til 15. februar 2026.

Våren 2026
behandlar vi
arealinnspelet

Sommaren 2026
Konsekvensutgreiing og ROS-analyse

Våren 2027
Planforslag på høyring

2027 Behandling av merknader

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Planprogram for KPA 2027 – 2038

Merknader fra Naturvernforbundet i Bjørnafjorden, Frist 15.02.2026

I videreutvikling av sist innsendt innspill og basert på våre medlemmer sine forslag ønsker Naturvernforbundet i Bjørnafjorden å spesifisere som følger:

<https://naturvernforbundet.no/dokumenter/262515-flere-anmerkninger-til-planprogram-for-kpa-2027-2038-bjornafjorden/>

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Naturvernforbundet

Bjørnafjorden

Eksempler:

a) Osmarka: Endre fra næring til LNF

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Planstrategi

Planprogram

Arealinnspill

Samfunnsdel

Arealdel

Kommunedelplan

Reguleringsplan

AREALDELEN

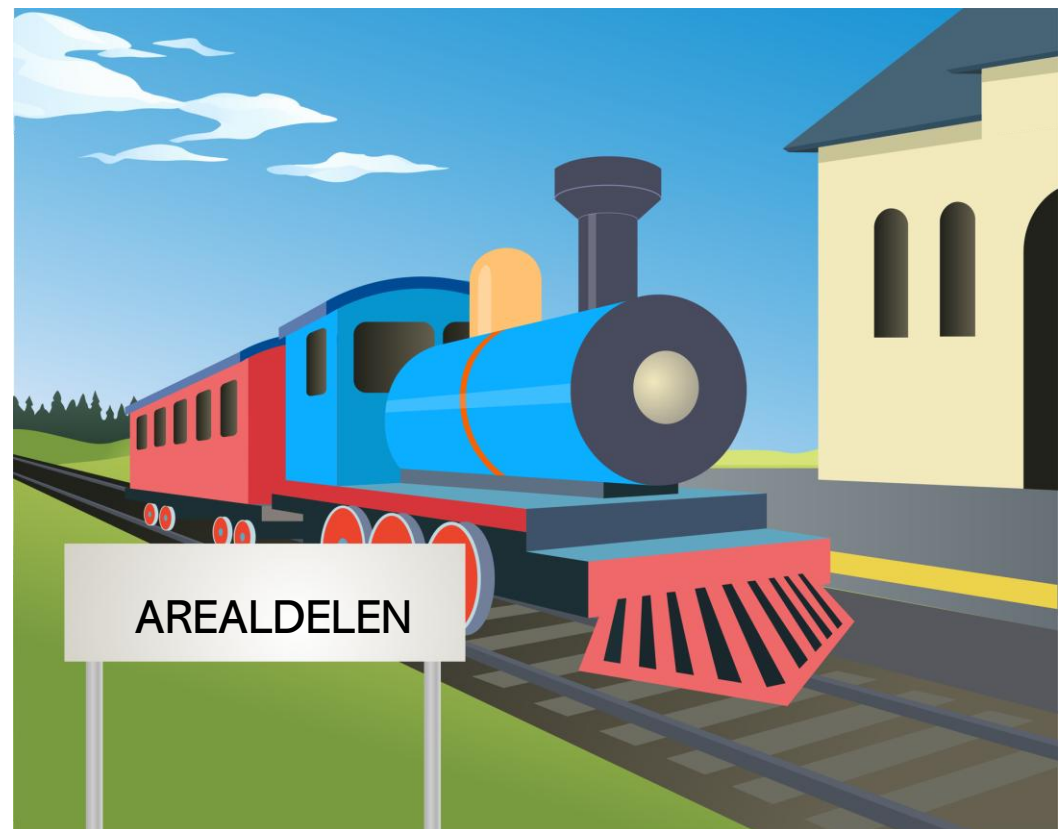
Planbeskrivelsen

Bestemmelsene

Kommuneplankartet

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Naturvernforbundet
Hordaland

Osterøy kommune
postboks 1
5293 Lonevåg
post@osteroy.kommune.no

Bergen, 15.12.2025

Høring av kommuneplanens arealdel 2025-2035

Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet Hordaland

Naturvernforbundet Hordaland (NVH) viser til utlysning på [Osterøy kommunes hjemmeside](#), og har følgende innspill til Osterøy kommunes utkast til KPA:

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

<https://naturvernforbundet.no/content/uploads/2025/12/251215-NVH-KPA-Osteroy.pdf>

REGULERINGSPLAN

- **Mulig å påvirke, men tyngre** – mye er allerede planlagt og krever mer ressurser.
- **Noen saker må følges hele toglinja** – selv om innspill er gitt ved første stasjon.

AKTUELT

Økende press på at plansaker skal følge miljøloverket

AKTUELT

Gunvar Mikkelsen og Anders Høien er glad for at veiplanen ikke lenger er gyldig. På turen i terrenget i Øvgaardan fikk de øve på en sielden

Fylkesveg 561 Kolltveit-Ågotnes: Fylkeskommunen foreslår ny trasé

AKTUELT

Områdereguleringen av Hystadgardane på Stord skulle vært konsekvensutredet

AKTUELT

Medhold i klage på reguleringsplan for Busthorn-Hollund i Bømlo kommune

Høringssvar på 1 2 3

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

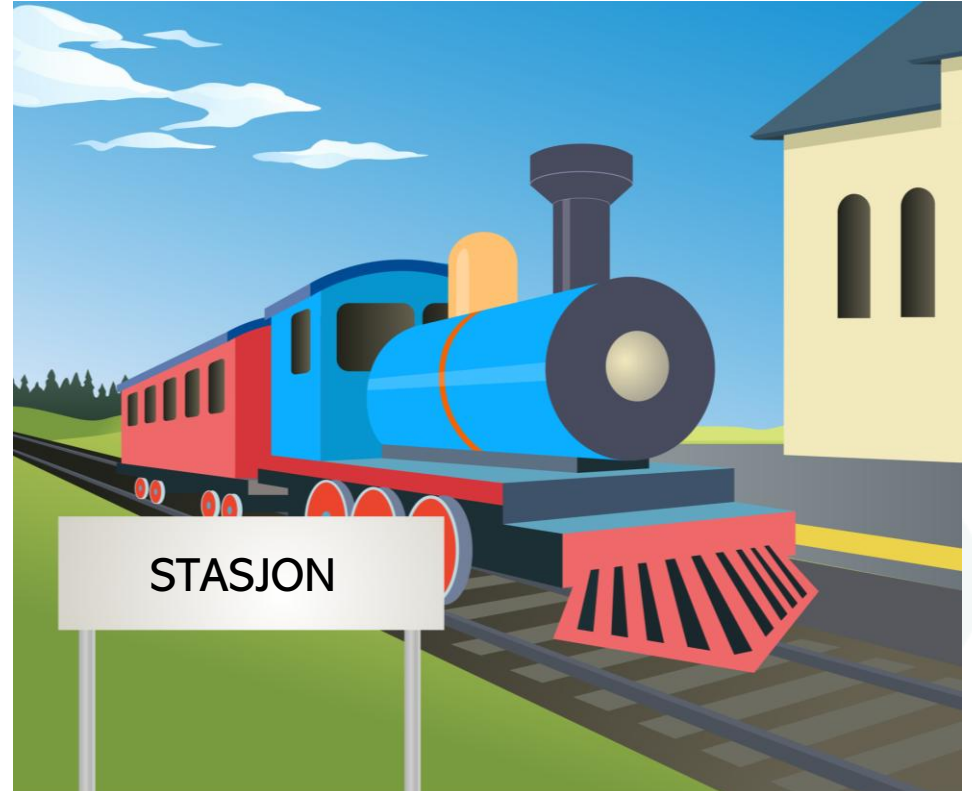
Kort om *Høringsssvar på 1 2 3*

Formål

Økt deltagelse i planprosesser med bedre og flere høringsuttalelser som igjen gir bedre ivaretagelse av natur og friluftsområder.

I et nøtteskall

Samle kunnskap, lage maler og kursmateriale om kommunal planlegging som organisasjonene bruker i planprosessene for å bidra til ivaretagelse av natur- og friluftslivsverdier.

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Hørings svar på 1 2 3

1. Word-maler

2. Kurs

3. Kursmanualer

Tilgjengelig allerede, men lanseres offisielt i mai.

www.h123.no

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

1. Word-maler

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV

SKRIV DITT EGET HØRINGSSVAR PÅ 1 2 3

Målet er at det skal bli enklere å sende inn høringssvar, og at organisasjonen skal komme tidligere inn i prosessen som avgjør hva arealene i kommunen skal brukes til. Her finner du eksempler og forslag til høringssvar som du selv kan redigere og gjøre lokale tilpassninger i før innsendelse. Du finner eksempler og «malere» til høringssvar til alle steg i en kommuneplan, som sikrer at deres stemme kommer tidlig frem og at din organisasjon kommer tidlig ombord i arealtoget. Men du vil også finne flere forslag til høringssvar til enkeltsaker.

Sidene og «malene» er under stadig utbedring og vi setter pris på tilbakemeldinger om funksjon og innhold.

[Send tilbakemelding](#)

Eksempler og forslag til høringssvar

#1 Planstrategi

Planstrategien er kommunens oversikt for hvilke planer som kommunen skal lage i løpet av de neste fire årene. Planstrategien bør omfatte kommunens utfordringer, strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, langsiktig arealbruk, miljøutfordringer mv.

[Mer om planstrategi →](#)

#2 Varsel om oppstart + Planprogram

Varsel om oppstart er en kunngjøring om at planlegging av arealendringer/utbygging starter. I kommuneplanprosessen følges alltid et varsel om oppstart av et planprogram. Planprogrammet skal gjøre rede for formål, frister og deltakere, opplegg for medvirkning, hvilke alternativer som skal bli vurdert og behovet for utredninger.

[Mer om planprogram →](#)

#3 Arealinnspill

Et arealinnspill er et forslag om bruk av kommunens områder. Det kan f.eks. være forslag om boligutbygging eller forslag om å bevare et grøntområde.

[Mer om arealinnspill →](#)

#4 Samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal

#5 Arealdel

Kommuneplanens arealdel skal vise

#6 Temaplan

En temaplan er kommunens

MAL til utfylling for høringssvar til KOMMUNEPLANENS AREALDEL – september 2024
Dette er et forslag til høringssvar. Slett det som ikke er relevant og legg til lokalt viktige poenger. Tekst i rød kursiv er hjelpetekst og skal klippes ut før innsendelse. Navn i klammer byttes ut med aktuelle navn.

Kommuneplanens arealdel skal vise hvilke områder i kommunen som skal brukes til hva. Planen er juridisk bindende og består av en beskrivelse, et kart og bestemmelser/regler for kommunen. Les mer på <https://fnf-nett.no/h123/>.

(STED, DATO)

(MOTTAGER)

Høringssvar til (Navn) kommuneplanens arealdel (år)

Ved høring av kommuneplanens arealdel er det naturlig å ta utgangspunkt i uttalelsen man har gitt til varsel om oppstart av planarbeidet og høring av planprogram, og å utfylle de innspillene man har gitt der, samt ~~kontrollsjekke~~ om innspillene man har gitt har blitt ivare tatt. Dersom dere ikke har sendt uttalelse til varsel og/eller planprogram, bruk også mal for planprogram arealdel.

Sammendrag

Kommuneadministrasjonen må sammenfatte høringssvaret ditt og formidle et sammendrag som presenteres til politikerne som skal ta beslutningen. Vi anbefaler derfor at du lager et kort sammendrag selv i begynnelsen av høringssvaret, men er ikke avgjørende for resultatet.

1. Innledning

Nasjonale forpliktelser gjør at vi ikke kan bruke arealer på samme måte som før. Gjennom naturavtalen fra Montreal, har Norge forpliktet seg til å jobbe mot 23 mål som beskriver hvordan vi skal komme oss ut av naturkrisen og få mer natur innen 2030. For å få til dette må norske kommuner ha en bærekraftig arealforvaltning som ivaretar vern av naturområder og bevaring av biologisk mangfold, samtidig som de tar hensyn til klimaendringer og reduserer utslipp av klimagasser.

2. Kunnskapsgrunnlag og planbeskrivelse

~~Kontrollsjekke~~ om innspillene man selv har gitt til planprogrammet har blitt ivare tatt.

#2 Planprogram arealdel – varsel om oppstart

Planprogrammet legges ut til høring samtidig som kommunen varsler oppstart av planarbeidet. Det kan være ett planprogram for hele kommuneplanen eller to planprogram – ett for samfunnsdelen og ett for **arealdelen** som kommer til ulik tid. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, hvordan konsekvensutredninger skal foregå og behovet for utredninger.

Kommuneplanens arealdel skal vise hvilke områder i kommunen som skal brukes til hva. Planen er juridisk bindende og består av en beskrivelse, et kart og bestemmelser/regler for kommunen.

Her er maler eller forslag til høringssvar klare til utfylling. Slett det som ikke er relevant og legg til lokalt viktige poenger. Tekst i rød kursiv er hjelpetekst og skal klippes ut før innsendelse. Navn i klammer byttes ut med aktuelle navn. [Les mer om hvordan du bruker malene.](#)

[FULLVERSJON](#)

[KORTVERSJON](#)

[EKSEMPEL](#)

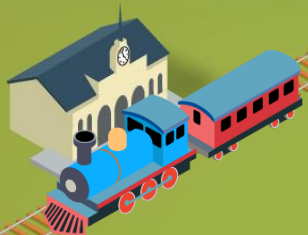

2. KURS OM AREALTOGET

#1 Planstrategi

#2 Planprogram og
varsel om oppstart

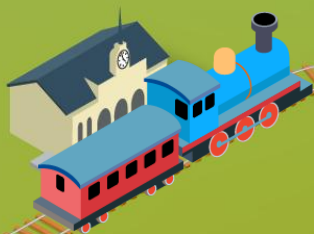
#3 Arealinnspill

Samfunnsdel

#4 Arealdel

Kommunedelplan

Reguleringsplan

3. Kursmanualer

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV

KURS #2 Planprogram / Varsel om oppstart

Kan arrangeres når som helst. Anbefales.

«Takk for veldig fint kurs, det var både veldig nyttig og inspirerende! Jeg gikk fra kurset med skikkelig pågangsmot!»

- [Oppskrift og kjøreplan](#)
- [Invitasjon – eksempel](#)
- [Presentasjon \(PP\)](#)
- [Oppgaver](#)
- [Video](#)

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Hold et kurs lokalt!

- Midler til gjennomføring fra prosjektet H123
- Oppstartsmøte med oss for planlegging om ønskelig

Dere trenger ikke kunne stoffet selv!

Bruk kursmateriale fra H123, inviter lokal arealplanlegger.

TA KONTAKT!: arealtoget@fnf-nett.no

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

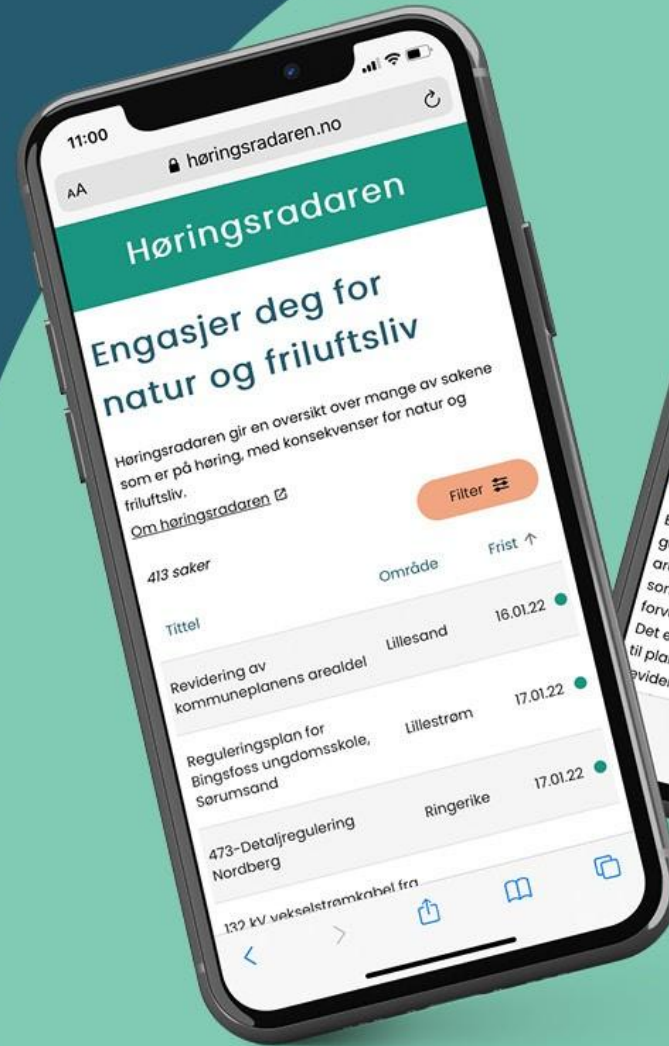
Andre FNF-ressurser

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

HØRINGSSAKER MED KONSEKVENSER FOR NATUR OG FRILUFTSLIV DER DU BOR

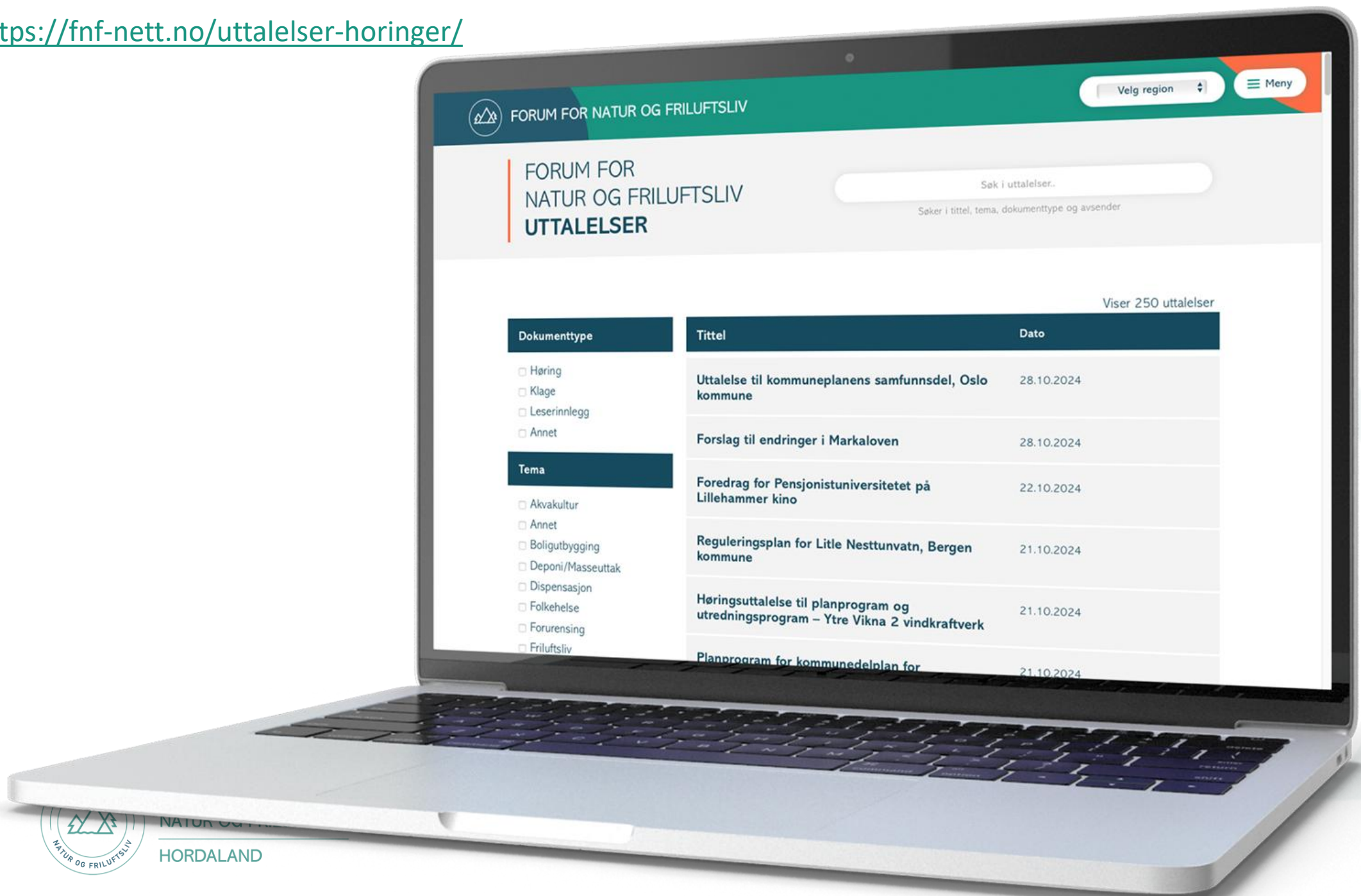

Hordaland:
<https://fnf-nett.no/hordaland/pa-horing/>

<https://fnf-nett.no/laer-mer/>

<https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/>

NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

FAKTAARK OM NATURFORVALTNING

FAKTAARK OM NATURFORVALTNING

ENGASJEMENT NYTTER!

2019

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

<https://fnf-nett.no/faktaark-om-naturforvaltning/>

Takk for for meg!

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

